

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12Co/218/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6614213169
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 08. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Janka Benkovičová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2021:6614213169.2

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Janky Benkovičovej a sudcov JUDr. Petra Kviatka a Mgr. Martina Štubniaka, v spore žalobcu Slovenská republika, zastúpená SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, štátny podnik, so sídlom Radničné námestie 8, Banská Štiavnica, IČO: 36 022 047, právne zastúpený Ulianko & partners s. r. o., advokátska kancelária so sídlom Námestie SNP 37, Zvolen, IČO: 36 856 517, proti žalovaným 1/ X. X., narodený XX. XX. XXXX, trvale bytom G. XXX/XX, B., 2/ X. X., narodený XX. XX. XXXX, trvale bytom V. XXX/XX, Q., 3/ B. X., narodená XX. XX. XXXX, trvale bytom G. XXX/XX, B., žalovaní 1/ až 3/ právne zastúpení JUDr. Jana Zvarová, advokátka so sídlom Hlavné námestie 14, 979 01 Rimavská Sobota, 4/ A. V., rod. X., zastúpená Slovenský pozemkový fond, so sídlom Búdkova 36, Bratislava, IČO: 17 335 345 (ďalej len „SPF“), 5/ I. X., rodený X., narodený XX. XX. XXXX, trvale bytom P. XXX/XX, Q., právne zastúpený JUDr. Jánom Sitarčíkom, advokátom, so sídlom Dr. Herza 20, Lučenec, 6/ U. Q., rod. X., 7/ Q. X., rod. S., žalovaní 6/ a 7/ zastúpení SPF, 8/ Q. X., narodený XX. XX. XXXX, trvale bytom S. XXX/X, Q., právne zastúpený JUDr. Jánom Sitarčíkom, advokátom, so sídlom Dr. Herza 20, Lučenec, 9/ A. X., zastúpený SPF, 10a/ X. E., rod. X., narodená XX. XX. XXXX, trvale bytom Q. XXX/X, Q., XXb/ I. D., rod. X., narodená XX. XX. XXXX, trvale bytom S. XXX/XX, Q., 10c/ Q. Q., rod. X., narodená XX. 2. XXXX, trvale bytom, Z. XXX, 10d/ O. S., rod. X., narodená XX. XX. XXXX, trvale bytom O. ulica XX/XX, D., 10e/ B. B., rod. W., narodená XX. XX. XXXX, trvale bytom Z. XXX/X, Q., 10fa/ H.. Y. V., rod. V., narodený XX. XX. XXXX, trvale bytom S. námestie XXXXX/XX, O. O., 11/ U. F., rod. X., narodená XX. XX. XXXX, trvale bytom B. XXX/XX I., 12/ X. J., rod. X., narodená XX. XX. XXXX, trvale bytom B. XXX/XX, S., 13/ B. X., rod. X., narodený XX. XX. XXXX, trvale bytom J. W. XXXX/X, Y. W., žalovaní 11/ až 13/ právne zastúpení JUDr. Jánom Sitarčíkom, advokátom so sídlom Dr. Herza 20, Lučenec, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Lučenec č. k. 9C/121/2014 - 571 z 07. júna 2019, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu z r u š u j e a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Lučenec, ako súd prvej inštancie (ďalej tiež „okresný súd“ prípadne „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“), odvolaním napadnutým rozsudkom zamietol žalobu o určenie vlastníckeho práva (I. výrok). O trovách konania rozhodol tak, že žalovaným 1/ až 13/ priznal náhradu trov konania v rozsahu 100% (II. výrok) s tým, že o výške náhrady trov sporu rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (III. výrok).

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia okresný súd uviedol, že žalobca sa žalobou domáhal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Žalobu odôvodnil tým, že v rámci výstavby Vodného diela Málinec II. stavba, právny predchodca žalobcu, Povodie Hrona, štátny podnik Banská Bystrica, uzavrel dňa 21. 11. 1989 kúpnu zmluvu so žalovaným 1/ (ďalej len „kúpna zmluva 1“). Predmetom zmluvy boli nehnuteľnosti - rodinný dom súpisné číslo XX s príslušenstvom, ktoré predstavuje garáž, ploty, vedľajšie

stavby, vonkajšie úpravy v katastrálnom území Ipeľský potok, zapísané na LV č. XXX, a pozemky parcela č.XXX., XXX, XXX, XXX, XXX, a XXX, zapísané na LV č. XXX v podiele 6982/8976 (ďalej aj „sporné nehnuteľnosti“). Žalobca v záujme usporiadania vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam šetrením na Okresnom úrade, katastrálny odbor Poltár zistil, že kúpna zmluva 1 nebola zapísaná v katastri nehnuteľností, t. j. vlastnícke právo k predmetu kúpnej zmluvy 1 nebolo prevedené na kupujúceho, pričom nehnuteľnosti boli nadobudnuté do vlastníctva žalobcu v súlade s § 134 ods. 2 v tom čase platnom ustanovení zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“). Poukázal na to, že predmetné nehnuteľnosti boli prenechané žalovanému 1/ ako podnájomníkovi na užívanie vo forme chalupárčenia a to na základe nájomnej zmluvy zo dňa 30. 06. 1995. Uviedol, že žalovaní 2/ a 3/, ktorí sú v súčasnosti zapísaní na LV č. XXX a XXX ako vlastníci predmetných nehnuteľností sú len užívateľmi nehnuteľností, ktoré mali nadobudnúť v roku 2012 darovacou zmluvou od žalovaného 1/. Podaním doručeným súdu prvej inštancie dňa 05. 09. 2014 žalobca navrhol rozšíriť okruh účastníkov na strane žalovaných. Okresný súd uznesením č. k. 9C/121/2014 - 114 zo dňa 16. 10. 2014 pripustil, aby do konania na strane žalovaných vstúpili ďalší účastníci označení ako žalovaní 4/ až 10/. Žalobca podaním doručeným súdu prvej inštancie dňa 14. 03. 2016 opätovne doplnil návrh a upresnil okruh účastníkov konania. Následne prvoinštančný súd uznesením č. k. 9C/121/2014 - 210 zo dňa 19. 05. 2016 pripustil aby do konania na strane žalovaných vstúpili žalovaní 11/ až 13/ a zároveň upravil označenie žalobcu. Uznesením zo dňa 26. 01. 2017 č. k. 9C/121/2014 - 244 okresný súd rozhodol o pokračovaní v konaní s právnymi nástupcami ako dedičmi po pôvodne žalovanej 10/, a to so žalovanými 10a/ až 10f/.

3. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), § 133 ods. 1 OZ, § 134 ods. 2 OZ v znení ku dňu 21. 11. 1989. Pri rozhodovaní vychádzal z tvrdenia žalobcu, že je vlastníkom sporných nehnuteľností, ktoré nadobudol kúpnu zmluvou zo dňa 21. 11. 1989, pričom predávajúcim bol žalovaný 1/ a predmetom kúpnej zmluvy bol rodinný dom s. č. 45 s príslušenstvom, zapísaný na LV č. XXX a parcely č.XXX., XXX, XXX, XXX, 414 a XXX, zapísané na LV č. XXX v podiele 6982/8976 a titulom kúpnej zmluvy zo dňa 21. 11. 1989, kde predávajúcim bol B. X., nar. XX. XX. XXXX a manželka U. X.vá, nar. XX. XX. XXXX (ďalej len „kúpna zmluva 2“), kde predmetom kúpy bol rodinný dom s. č. XX, zapísaný na LV č. XXX, postavený na parcele č. XXX a pozemky parcela č.XXX., XXX, XXX, XXX, XXX a XXX v podiele XXXX/XXXX. Konštatoval, že podľa § 134 ods. 2 OZ účinného v čase uzatvorenia predmetných kúpnych zmlúv, ak sa nehnuteľná vec prevádzala do socialistického vlastníctva nebola potrebná registrácia štátnym notárstvom. Nakoľko v danom prípade sa nadobúdali nehnuteľnosti do socialistického vlastníctva, nebola pre vznik vlastníckeho práva potrebná ich registrácia na štátnom notárstve. Platné právne predpisy v tom čase totiž neviazali na platnosť a účinnosť zmluvy o prevode nehnuteľností registráciu zmlúv na štátnom notárstve. Žalovaný 1/ a B. X. a jeho manželka neboli v čase uzavretia kúpnych zmlúv skutočnými podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností, keďže žalovaný 1/ nevlastnil podiel z pozemkov XXXX/XXXX - ín, ale vlastnil podiel 7/22 a B. X. s manželkou vlastnili podiel 2/22- ín, ktorá skutočnosť bola preukázaná zo spisu bývalého Štátneho notárstva Lučenec N 740/88. Preto súd prvej inštancie mal za to, že žalobca nemá žiaden titul, od ktorého by odvodzoval vlastnícke právo od žalovaných 4/, 5/, 6/, 7/, 9/, 10a/ až 10f/. Dospel k záveru, že žaloba je proti týmto žalovaným nedôvodná pre absenciu právneho titulu pre nadobudnutie vlastníckeho práva. Primárnym cieľom a zmyslom civilného procesu je ochrana porušených alebo ohrozených subjektívnych práv účastníkov konania. Kúpne zmluvy boli uzatvárané v roku 1989, pričom žalobca až v roku 2013 požiadal o zápis vlastníckeho práva titulom kúpnych zmlúv uzavretých v roku 1989, pričom predmetné nehnuteľnosti sa medzičasom stali predmetom prevodov - darovacej zmluvy ako aj predmetom dedičstva. Vzhľadom na plynutie času a následne zmeny vlastníkov sporných nehnuteľností, pokiaľ by žalobe vyhovel, došlo by vzniku právnej neistoty. Vyhádzal z princípu dobre viery chrániacej účastníkov súkromnoprávných vzťahov. Mal za to, že pokiaľ nadobúdatelia nadobudli vlastnícke právo v dobre viere, musí im byť poskytnutá široká ochrana, pretože v opačnom prípade by si nikdy nemohli byť istý svojím vlastníctvom. Žalovaní 2/ a 3/ ako obdarovaní a dediči po B.ovi X.vi - žalovaní 8/, 11/, 12/ a 13/, nadobudli vlastnícke právo v dobrej viere. Žalovaní 4/, 5/, 6/, 7/, 9/, 10a/ až 10f/ vlastnícke právo nestratili, pretože neboli účastníkmi kúpnych zmlúv, preto žalobu v celom rozsahu zamietol.

4. O trovách prvoinštančného konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2, § 262 ods. 1, 2 CSP a tieto priznal žalovaným v rozsahu 100% , nakoľko boli v spore úspešní.

5. Proti rozsudku okresného súdu podal žalobca v zákonne lehote odvolanie a žiadal, aby odvolací súd zmenil rozsudok okresného súdu a žalobe vyhovel v celom rozsahu a zároveň mu priznal nárok na

náhradu trov konania. V prípade, ak by boli splnené podmienky pre zrušenie rozsudku tak navrhol, aby odvolací súd rozhodnutie okresného súdu v celom rozsahu zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

6. Odvolanie odôvodnil odvolacími dôvodmi podľa § 365 ods. 1 písm. b), d), f) a h) CSP. Podľa neho prvoinštančný súd dospel k nesprávnemu právnemu posúdeniu vo vzťahu k možnostiam platného nadobudnutia vlastníckeho práva ako i posúdeniu platnosti nadobúdacích titulov. Okresný súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam vo vzťahu k posúdeniu dobromyseľnosti niektorých žalovaných. Odvolaním napadnuté rozhodnutie považoval za nedostatočne odôvodnené a nepreskúmateľné, pričom konanie malo mať aj viacero procesných väd. Nesúhlasil so záverom okresného súdu o dobromyseľnosti a dobrej viere, ktoré považoval v rozpore s vykonaným dokazovaním. V odvolaní poukázal na svoju dobrú vieru ako nadobúdateľa. Poukázal na viaceré rozhodnutia nielen Ústavného súdu Slovenskej republiky, alebo aj Najvyššieho súdu SR a ČR. Povinnosťou súdu je riadne odôvodniť rozhodnutie, pretože ide o právo strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada aj so špecifickými námietkami strany.

7. K odvolaniu žalobcu zaujali žalovaní 10a/ až 10f/ stanovisko. K predmetnej veci sa odmietali vyjadriť, nakoľko daný stav nezapríčinili, do problému sa dostali nevinne, nakoľko podiel ich otca - Jozefa Janštu a jeho manželky bol predaný bez jeho vedomia, o čom oni nevedeli.

8. Žalovaní 4/, 6/, 7/ a 9/, zastúpení SPF navrhli rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdiť. Nesúhlasili s odvolaním žalobcu, ktorý nespĺnil zákonné predpoklady nadobudnutia vlastníctva vydržaním a v konaní nebolo porušené právo žalobcu na spravodlivý proces.

9. Žalovaní 1/ až 3/ navrhli potvrdiť odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny, pretože okresný súd dôsledne zistil skutkový stav, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec správne právne posúdil. Podľa nich žalobca pochybil v tom, že od roku 1989 nemal žiadnu snahu ani záujem, aby zosúladiť stav reálny so stavom právnym vyplývajúcim z kúpnych zmlúv.

10. Žalovaní 5/, 8/, 11/ až 13/ vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu odmietnuť odvolanie alebo rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdiť a zaviazat' žalobcu k náhrade trov odvolacieho konania. Podľa nich plná moc udelená právnemu zástupcovi žalobcu bola podpísaná riaditeľom odštepného závodu Banská Bystrica, ktorý nie je štatutárnym orgánom žalobcu, preto nemal oprávnenie na splnomocnenie za žalobcu. Z výsluchov strán sporu ako aj navrhnutých svedkov bolo preukázané, že kúpne zmluvy boli uzatvorené pod nátlakom a v rozpore so slobodnou vôľou predávajúcich, ktorí ju podpísali pod hrozbou vyvlastnenia za nevýhodných podmienok, čo je v rozpore s § 37 OZ.

11. Žalobca v rámci odvolacej repliky zotrval na ním podanom odvolacom petite. Jednotlivo sa vyjadril k písomným vyjadreniam žalovaných, s ktorými tvrdeniami v nich uvedenými sa nestotožnil. Poukázal na to, že v čase podpisu kúpnych zmlúv nebola potrebná registrácia v tom čase štátnym notárstvom, čo potvrdil aj prvoinštančný súd. Nesúhlasil s názorom, že zmluvy mali byť uzatvárané pod nátlakom.

12. Žalovaní 5/, 8/, 11/ až 13/ oznámili, že sa oboznámili s podaním predloženým od advokátky JUDr. Jany Zvarovej. Vo vzťahu k vyjadreniu SPF, tak ako ostatní žalovaní navrhli rozsudok okresného súdu potvrdiť ako vecne správny.

13. V rámci odvolacej repliky žalovaní 1/ až 3/ zotrvali na svojom vyjadrení. V odvolacej duplike neuviedli nové skutkové tvrdenia, zotrvali na svojich vyjadreniach.

14. Žalobca vo vyjadrení doručenom okresnému súdu dňa 08. 10. 2019 neuviedol žiadne nové skutkové tvrdenia, nakoľko už nepovažoval za potrebné sa ďalej vyjadrovať. Naďalej žiadal, aby odvolací súd rozhodol v súlade s jeho odvolacím petitom.

15. Krajský súd v Banskej Bystrici ako funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní žalobcu podľa § 34 CSP, preskúmal vec bez potreby nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP (a contrario) a podľa § 379 CSP a z dôvodov vymedzených odvolaním podľa § 380 ods. 1, 2 CSP v spojení

s § 381 CSP a rozsudok súdu prvej inštancie, podľa § 389 ods. 1 písm. b), c) CSP zrušil a vec podľa § 391 ods. 1 CSP vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

16. Podľa § 389 ods. 1 písm. b) a c) CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom (b), súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal navrhované dôkazy, ak nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom (c).

17. Podľa § 391 ods. 1 CSP, ak odvolací súd zruší rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, prerušiť konanie, schváliť zmier, zastaviť konanie alebo postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci vec patrí.

18. Počas odvolacieho konania odvolací súd zistil, že žalovaná 10f/ zomrela dňa XX. XX. XXXX, preto uznesením č. k. 12Co/218/2019 - 746 zo dňa 24. 05. 2021 rozhodol, že v konaní bude ďalej pokračovať s jej dedičom H.. Y. V. ako právnym nástupcom, ktorý vstúpil do konania ako žalovaný 10fa/ namiesto pôvodnej žalovanej 10f/.

19. Odvolací súd konštatuje, že predmetom odvolacieho prieskumu s poukazom na uplatnené odvolacie dôvody a na odôvodnenie preskúmaného rozsudku bolo potrebné posúdiť, či prvoinštančný súd na základe vykonaného dokazovania a právneho posúdenia veci rozhodol vecne správne, pokiaľ žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietol.

20. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie založil na skutkovom závere, že žalovaní 2/, 3/, 8/, 11/, 12/ a 13/ nadobudli vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam v dobrej viere a žalovaní 4/, 5/, 6/, 7/, 9/, 10a/ až 10f/ vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam ani nikdy nestratili.

21. Žalobca v odvolaní okrem iného namietal aj nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd konštatuje, že právo na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je jednou zo súčastí základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. V odôvodnení rozhodnutia súd uvedie akým spôsobom a z akých dôvodov dospel ku konkrétnemu rozhodnutiu. Dostatočné odôvodnenie rozhodnutia je nevyhnutné aj z pohľadu práva neúspešnej strany namietat konkrétne skutkové alebo právne závery súdu pri uplatňovaní prípadných opravných prostriedkov. V ustanovení § 220 ods. 2 CSP sú zakotvené základné obsahové náležitosti a kvalitatívne požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku tak, aby z neho bola zrejmá jeho opodstatnenosť, zákonnosť a spravodlivosť.

22. Podľa § 220 ods. 2 CSP, súd v odôvodnení rozsudku uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

23. V odôvodnení je teda po opísaní skutkového stavu potrebné uviesť, ktoré z navrhovaných dôkazov boli vykonané, ktoré skutkové tvrdenia strán boli nimi potvrdené alebo vyvrátené. Obsahom hodnotenia dôkazov je aj opísanie úvahy súdu o tom, ktorý z vykonaných dôkazov považuje za hodnoverný a ktorý nie, aké zistenia vyvodil z dôkazov, ktoré si odporujú, alebo sa vylučujú. Súd tiež uvedie, ktoré dôkazy neboli vykonané, a z akého dôvodu. V prípade rozporov musí odôvodniť, prečo konkrétny dôkaz považuje za vierohodný a iný nie. Pritom treba vychádzať zo základného princípu voľného hodnotenia dôkazov v čl. 15 základných princípov CSP a v § 191 ods. 1 CSP, ktorý je limitovaný požiadavkou nadväznosti medzi skutkovými zisteniami súdu získanými v procese dokazovania, úvahami súdu v procese hodnotenia dôkazov a jeho právnymi závermi. Súd nie je viazaný žiadnym poradím významu a dôkaznej sily jednotlivých dôkazov. Je však povinný v odôvodnení náležite vyhodnotiť dôkaznú situáciu. Hodnotiacia úvaha súdu nie je svojvoľná, pretože súd musí vychádzať zo všetkého, čo vyšlo v konaní najavo. Tieto skutočnosti musí súd rešpektovať a správne určiť ich vzájomný vzťah.

24. Povinnosťou súdu je vždy sa vyrovnáť s argumentmi sporových strán, ktoré môžu mať vplyv na rozhodnutie. Judikatúra ESLP zdôrazňuje, že je potrebné podľa okolností veci dať odpoveď na rozhodujúce argumenty. Z odôvodnenia sa teda strana má dozvedieť o dôvodoch prijatia, či odmietnutia jej argumentu. Samotné konštatovanie, že argument je irelevantný, nezodpovedá požiadavke riadneho odôvodnenia. Preto nie je prípustný neopodstatnený výber dôkazov smerujúci k jednostranným záverom (nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 114/2008). Ak sa súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nevysporiada relevantným spôsobom so zásadnou námietkou sporovej strany, treba absenciu argumentácie všeobecného súdu považovať za prejav arbitrárnosti a porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (Ústavný súd SR, sp. zn. II. ÚS 410/2006).

25. Odvolací súd preskúmaním rozhodnutia okresného súdu dospel k záveru, že je nepreskúmateľné a to najmä vo vzťahu k žalovanému 1/. Súd prvej inštancie žalobu žalobcu zamietol v celom rozsahu, pričom z odôvodnenia jeho rozhodnutia vyplývajú iba dôvody, pre ktoré žalobu zamietol vo vzťahu k žalovaným 2/ až 13/. V rozhodnutí okresného súdu, ale absentujú akékoľvek dôvody zamietnutia žaloby voči žalovanému 1/.

26. Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaný 1/ uzatvoril s právnym predchodcom žalobcu kúpnu zmluvu 1, na základe ktorej ako predávajúci previedol na právneho predchodcu žalobcu ako kupujúceho vlastnícke právo k stavbe rodinnému domu č. 45 a príslušenstvu v celosti (LV č. XXX) a zároveň aj podiel k pozemkom a to parcely č. XXX., XXX, XXX, XXX, XXX a XXX v podiele XXXX/XXXX -ín z celku.

27. Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, podľa ktorého sa v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy nadobúdalo vlastnícke právo účinnosťou zmluvy, pričom na jej účinnosť sa vyžadovala registrácia štátnym notárstvom (§ 134 ods. 2 OZ v znení ku dňu 21. 11. 1989). Uvedené však neplatilo v prípade, ak predmet prevodu sa mal stať socialistickým vlastníctvom. V danom prípade bol nadobúdateľom orgán v tom čase socialistického štátu, a preto účinky z kúpnej zmluvy 1 nastali okamihom jej uzavretia obidvoma zmluvnými stranami, pričom sa nevyžadovala registrácia kúpnej zmluvy 1 štátnym notárstvom. Právny predchodca žalobcu sa tak stal vlastníkom nehnuteľností, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy 1. Následne žalovaný 1/ časť týchto nehnuteľností užíval ako podnájomník na základe nájomnej zmluvy zo dňa 30. 06. 1995, uzatvorenej medzi ním ako podnájomcom a obcou Málinec ako nájomcom. Nakoľko nedošlo k zaregistrovaniu kúpnej zmluvy 1 štátnym notárstvom alebo následne katastrom nehnuteľností, čo sa v danom prípade síce ani nevyžadovalo, bol však naďalej v evidencii katastra nehnuteľností vedený ako výlučný vlastník scudzených nehnuteľností stále žalovaný 1/, ktorý ich v roku 2012 na základe darovacej zmluvy previedol na žalovaných 2/ a 3/. S poukazom na uvedené je rozhodnutie okresného súdu o zamietnutí žaloby predovšetkým vo vzťahu k žalovanému 1/ nepreskúmateľné.

28. Ďalej je potrebné si uvedomiť, že predmetom konania je žaloba o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Predpokladom úspešnosti určovacej žaloby je, že v spore majú strany vecnú legitímáciu a existencia naliehavého právneho záujmu. Odvolací súd poukazuje na to, že súdna prax sa ustálila na názore, že určovacia žaloba je prípustná pri spornosti práv (právnych vzťahov) k nehnuteľnostiam evidovaných v katastri nehnuteľností, ak rozsudok vyhovujúci žalobe môže privodiť zosúladenie právneho stavu so stavom evidovaným v katastri nehnuteľností (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 56/2003 publikovaný v časopise Zo súdnej praxe pod č. 48/2004, ktorý vo svojom rozhodnutí uviedol, že ak je žalovaný zapísaný v katastri nehnuteľností ako vlastník spornej nehnuteľnosti, žalobca má naliehavý právny záujem na určení svojho vlastníckeho práva). Odvolací súd zhodne so záverom súdu prvej inštancie konštatuje, že žalobca má v danom prípade naliehavý právny záujem na určení, že je vlastníkom sporných nehnuteľností a to podľa § 137 písm. c) CSP a teda v spore disponuje aj aktívnou vecnou legitímáciou. Na druhej strane žaloba o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti musí smerovať voči všetkým, ktorí sú ako vlastníci zapísaní v katastri nehnuteľností (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 MCdo/1/2010, zo dňa 31. 01. 2011). Žalovaný 1/, ale už v čase podania žaloby nebol vlastníkom sporných nehnuteľností, nakoľko ich darovacou zmluvou previedol na žalovaných 2/ a 3/.

29. V prejednávanej príhode okresný súd dôsledne neskúmal procesné spoločenstvo na strane žalovaných, nevysporiadal sa s tým, či žalobca označil správne všetky subjekty na strane žalovaných, s ktorými by mal konať, pričom správne označenie strán sporu je povinnosťou žalobcu, avšak súd je

povinný v rozhodnutí skúmať či koná so všetkými, ktorí by mali byť stranou sporu (§ 78 CSP). Ak nie je splnená podmienka účasti všetkých subjektov, tak žalobu zamietne.

30. Odvolací súd sa nestotožnil so záverom prvoinštančného súdu o poskytnutí širšej ochrany dobromyseľným nadobúdateľom vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam a to vo vzťahu k žalovaným 2/, 3/, ktorí mali sporné nehnuteľnosti nadobudnúť darom od žalovaného 1/ ako aj voči žalovaným 8/, 11/, 12/, a 13/ ako dedičom po svojich právnych predchodcoch. O dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedlniteľný. Ospravedlniteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Omyl môže byť nielen skutkový, ale aj právny. V danej veci nemožno hovoriť o skutkovom omyle. Z obsahu spisu totiž vyplýva, že právni predchodca žalovaných 2/ a 3/ nie len, že sporné nehnuteľnosti predal na základe kúpnej zmluvy 1, ale je evidentné, že tieto naďalej užíval nie ako vlastník, ale ako podnájomca. Skutočnosť, že nebol vlastníkom týchto nehnuteľností musela byť zrejmá aj žalovaným 2/ a 3/, ktorí sú rodinní príslušníci žalovaného 1/. Rovnako zo správania sa samotného žalovaného 2/ je zrejmé, že tento mal vedomosť o týchto skutočnostiach, nakoľko prejavil záujem o tieto nehnuteľnosti a vyrovnanie sa so žalobcom tak, že mu vráti poukázané finančné prostriedky prijaté titulom kúpnej ceny za predmet kúpnej zmluvy 1. Z uvedeného je teda zrejmé, že žalovaní 2/ a 3/ nemohli byť pri nadobudnutí vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam dobromyseľní. Dôvod, pre ktorý boli predmetné nehnuteľnosti prevedené darovacou zmluvou na nich bol ten, že žalovaný 1/ bol stále v katastri nehnuteľností evidovaný ako ich vlastník, pričom aj on sám musel vedieť, že sporné nehnuteľnosti odpredal právnenému predchodcovi žalobcu a tieto užíval len ako podnájomca.

31. Z obsahu spisu tiež vyplýva, že aj právni predchodcovia žalovaných 8/, 11/, 12/, a 13/ potom, čo previedli sporné nehnuteľnosti kúpnu zmluvou 2 na právneho predchodcu žalobcu, tieto užívali ako podnájomníci. Dané skutkové tvrdenia vyplývajú aj z výsluchu svedka H.. H. E. vypočutého okresným súdom na pojednávaní dňa 16. 11. 2018, ktorý okrem iného uviedol, že nájomné zmluvy boli podpísané aj k sporným nehnuteľnostiam, pričom jedna bola na trvalé bývanie a jedna na chalupárčenie.

32. Odvolací súd poukazuje na zásadu uplatňovanú už v rímskom práve (*nemo plus iuris ad alium transferre potest, quam ipse habet*), podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práva, ako má on sám. Z uvedenej zásady, ktorá je aktuálna aj v súčasnosti je zrejmé, že nie je možné, aby právny nástupca platne získal resp. nadobudol vlastnícke právo, ak subjekt, od ktorého odvodzuje svoje vlastnícke právo k nehnuteľnosti, toto právo nikdy nenadobudol resp. týmto právom nedisponoval, a teda ho ani nemohol ďalej platne previesť. Za vlastníka je totiž možno považovať osobu, v ktorej prospech ako vlastníka svedčí nadobúdacie konanie („modus“) a k tomu prislúchajúci právny titul („titulus“), napríklad zmluva. Pokiaľ však právny titul preukazuje právo inej osoby než „modus“, je potrebné určiť, kto je vlastníkom. V takom prípade za vlastníka možno považovať ten subjekt, v prospech ktorého svedčí nadobúdací titul. Je potrebné mať na zreteli, že neplatným právnym úkonom nemožno spojiť také právne následky, aké má platný právny úkon. Na základe neplatného právneho úkonu nedochádza k prevodu nehnuteľnosti. I keď v prípade neplatného právneho úkonu o prevode nehnuteľností „prevedených“ ďalej na iných nadobúdateľov svedčí v prospech týchto ďalších nadobúdateľov „modus“, chýba im „titulus“. Dobrá viera týchto ďalších nadobúdateľov je významná len potiaľ, že im možno priznať všetky práva a povinnosti oprávneného držiteľa (§ 129 a nasl. OZ). Ochrana, ktorú poskytuje nadobúdateľovi nie je takej intenzity, aby zabránila vlastníkovi nehnuteľnosti účinne uplatňovať svoje absolútne právo. Inými slovami, pokiaľ zápis v katastri nehnuteľností nezodpovedá skutočnosti, má skutočnosť prevahu nad zápisom v katastri (pozri rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 50/201). Na rovnakom právnom závere týkajúceho sa možnosti nadobudnutia vlastníctva nehnuteľnosti od „nevlastníka“, zotrváva aj odborná právnická literatúra, v ktorej sa uvádza aj to, že „vo vzťahu k možnosti nadobudnutia vlastníckeho práva na základe absolútne neplatnej kúpnej zmluvy sa možno stotožniť s právnym názorom, podľa ktorého Občiansky zákonník de lege lata možnosť dobromyseľného nadobudnutia vlastníctva od nevlastníka neupravuje ako pravidlo, ale len ako výnimku z pravidla (pozri napr. nadobudnutie vlastníckeho práva pri prevode od tzv. nepravého dediča podľa § 486 Občianskeho zákonníka) a dobromyseľnosť kupujúceho nemôže nahradiť chýbajúce vecné oprávnenie právneho predchodcu predávajúceho. Tieto výnimky z pravidla nemožno ľubovoľne rozširovať bez toho, aby takúto možnosť zákonodarca pripustil. Preto je nutné zotrvať na dôslednom uplatnení zásady „*nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*“ aj v prípadoch, ktoré sa môžu javiť ako nespravodlivé. Aj z hľadiska predvídateľnosti rozhodovania súdnej moci je preto potrebné odmietnuť možnosť nadobudnúť

vlastnícke právo od nevlastníka len na základe princípu ochrany dobrej viery aj v iných prípadoch ako tých, ktoré Občiansky zákonník výslovne upravuje“ (viď publikácia Občiansky zákonník II., Števček, Dulak, Bajánková, Fečík, Sedlačko, Tomašovič a kol., Nakladateľství C. H. Beck, 2015, str. 2087).

33. Odvolací súd aj v predmetnej veci zastáva názor, ktorý vychádza zo zásady, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv ako má sám a uvádza, že k rozdielnemu záveru nevedie ani zásada materiálnej publicisty - hodnovernosti údajov katastra nehnuteľností, ktorej cieľom je zabezpečiť čo najväčšiu istotu v právnych vzťahoch k nehnuteľnostiam. Predmetná zásada je vyjadrená v ustanovení § 70 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon). V zmysle tejto zásady platí, že čo je zapísané v katastri nehnuteľností, to sa považuje za správne a v súlade so skutočným stavom, aj keby tomu tak nebolo. V tejto zásade je vyjadrená právna domnienka, ktorá chráni dôveru každého v správnosť údajov zapísaných v evidencii katastra nehnuteľností. Jedná sa však o vyvrátiteľnú domnienku a teda údaje prestanú byť hodnoverné a záväzné, ak sa preukáže opak (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/100/2012). V tomto smere odvolací súd poukazuje aj na závery prijaté veľkým senátom obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR v rozhodnutí sp. zn. 1VObdo/2/2020, zo dňa 24. 04. 2021, ktorý v ňom okrem iného uviedol, že možnosť prelomenia zásady nemo plus iuris - okrem zákonom predvídaných výnimiek - nie je podľa veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia možné odvodiť ani zo znenia ustanovenia § 70 ods. 1 katastrálneho zákona, a to ani s odkazom na článok 1 ods. 1 Ustavy SR, z ktorého ako-takého tiež nie je možné odvodiť uprednostnenie ochrany dobrej viery nadobúdateľa nehnuteľnosti pred ochranou jej vlastníka alebo aspoň pomerovanie medzi ochranou vlastníka veci a dobrou vierou ďalšieho nadobúdateľa. Súčasťou princípu právnej istoty je síce dôvera v rozhodnutia (v akty) štátu alebo iných orgánov verejnej moci, avšak túto nie je možné vnímať absolútne. Princíp právnej istoty môže byť v určitých situáciách prelomený právnou úpravou. O takúto situáciu ide napríklad aj v rámci právnej úpravy mimoriadnych opravných prostriedkov, kedy zákon priamo upravuje možnosť prelomenia princípu právnej istoty v podobe zrušenia právoplatného rozhodnutia súdu. Rovnakou optikou je potrebné podľa názoru veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia nahliadať aj na znenie ustanovenia § 70 ods. 1 katastrálneho zákona, z ktorého vyplýva, že bez ohľadu na existenciu rozhodnutia príslušného okresného úradu (jeho katastrálneho odboru), nemusí údaj zapísaný v katastri nehnuteľnosti zodpovedať skutočnosti, ktorý je možné považovať za hodnoverný (pravdivý), avšak len dovtedy, kým sa preukáže opak. Uvedené znamená, že ani rozhodnutie o povolení vkladu vlastníckeho práva (ktoré s výnimkou protestu prokurátora nie je preskúmateľné v správnom konaní v rámci použitia opravných prostriedkov - pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia) nepredstavuje - v situácii, keď sa preukáže opak - definitívne rozhodnutie o tom, že osoba, ktorá je zapísaná v katastri ako vlastník nehnuteľnosti, je aj v skutočnosti jej vlastníkom.

34. Odvolací súd poukazuje na to, že účelom kúpnej zmluvy ako scudzovacieho právneho úkonu je to, aby predávajúci umožnil kupujúcemu nadobudnúť k veci, ktorá je predmetom kúpy, vlastnícke právo. Samotná kúpna zmluva však predstavuje len právny titul, pričom k nadobudnutiu vlastníckeho práva jeho prevodom z predávajúceho na kupujúceho sama osebe ešte nerobí vlastníkom kupovanej veci. Na dovŕšenie procesu prevodu vlastníckeho práva sa vyžaduje, aby k uzavretiu kúpnej zmluvy pristúpila ešte ďalšia právna skutočnosť, ktorou je právny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva (modus). Spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva sa bude líšiť podľa toho, či je predmetom kúpy vec hnuťelná alebo nehnuteľná. Podľa aktuálnej právnej úpravy pri nadobudnutí vlastníckeho práva k nehnuteľným veciam sa okrem existencie právneho titulu (napr. kúpnej zmluvy, darovacej zmluvy) vyžaduje aj vklad zmluvy do katastra nehnuteľností (modus), pričom až rozhodnutím správneho orgánu o povolení vkladu údajov zo zmluvy nastávajú vecnoprávne účinky vkladu. Je si však potrebné uvedomiť, že v predmetnej súdnej veci, bola rozdielna právna úprava, kedy sa pri prevode nehnuteľnosti do socialistického vlastníctva nevyžadovala ich registrácia štátnym notárstvom a teda na vznik vlastníckeho práva postačovala len existencia platného právneho titulu.

35. Odvolací súd uvádza, že prelomenie zásady nemo plus iuris a prípadné nadobudnutie vlastníckeho práva žalovanými 2/, 3/, 8/, 11/ až 13/ od nevlastníka by bolo možné akceptovať len v zákonom výslovne upravených prípadoch, pričom v prejednávanej veci pod žiadnu zo zákonom upravených výnimiek zo zásady nemo plus iuris nespadá, a preto neprichádza do úvahy, aby títo žalovaní nadobudli vlastnícke práva k sporným nehnuteľnostiam (od nevlastníka) s poukazom na ich dobrú vieru.

36. Vo vzťahu k neplatnosti kúpnych zmlúv 1 a 2, odvolací súd poukazuje na preferenciu výkladu právnych úkonov v prospech ich platnosti a nie ich neplatnosti vyplývajúcej z nálezů Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 640/2014, z 01. apríla 2015. Predmetom prevodu vlastníckeho práva na základe kúpnej zmluvy 1 a kúpnej zmluvy 2 boli samostatné stavby rodinných domov s. č. 45 a 46 s príslušenstvom ako aj podiely na nehnuteľnostiach pozemkoch - parcely č. XXX,, XXX, XXX, XXX, XXX a XXX. Ak sa síce následne ukázalo, že predávajúci neboli vlastníci pozemkov v deklarovanej výške spoluvlastníckeho podielu na pozemkoch, táto skutočnosť sama o sebe nemôže spôsobiť neplatnosť predmetných kúpnych zmlúv v celosti, nakoľko je možné od nich odčleniť prevádzané vlastníctvo k samostatným stavbám - rodinným domom s. č. 45 a 46 s príslušenstvom ako aj prípadného zostávajúceho podielu k pozemkom.

37. S poukazom na všetky vyššie uvedené dôvody a závery odvolací podľa § 389 ods. 1 písm. b), c) CSP zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

38. Povinnosťou súdu prvej inštancie v ďalšom konaní bude ustáliť si predovšetkým procesné spoločenstvo na strane žalovaných t. j., či žalobca v spore o určenie vlastníckeho práva označil na strane žalovaných všetky subjekty, ktoré môžu byť v spore pasívne vecne legitimované, pričom ide o primárnu povinnosť žalobcu označiť správne a úplne všetkých účastníkov sporu o určenie vlastníckeho práva. Ak dospeje k záveru, že okruh strán sporu v konaní nie je úplný, žalobu zamietne. Inak opätovne vec právne posúdi a to predovšetkým s ohľadom na uzatvorené kúpne zmluvy, predmet ich prevodu ako aj následne zmeny vlastníckych vzťahov k sporným nehnuteľnostiam, ktoré nastali po uzavretí kúpnych zmlúv. Rovnako bude povinnosťou okresného súdu preskúmať platnosť kúpnych zmlúv a to aj s ohľadom na námietky žalovaných týkajúcich sa ich prípadnej neplatnosti podľa § 37 a § 39 OZ. Následne opätovne na základe zisteného skutkového stavu vec právne posúdi a rozhodnutie náležite odôvodní podľa § 220 CSP tak, aby bolo jeho rozhodnutie preskúmateľné a spĺňalo náležitosti riadneho odôvodnenia rozhodnutia.

39. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je súd prvej inštancie viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP).

40. V novom rozhodnutí rozhodne prvoinštančný súd i o náhrade trov celého, teda aj odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

41. O veci senát odvolacieho súdu rozhodol pomerom hlasov členov senátu 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP)

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

a) ktorému súdu je určené,

b) kto ho robí,

c) ktorej veci sa týka,

d) čo sa ním sleduje a

e) podpis.

(§ 127 ods. 1 CSP)

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).